

ARBEIDSRETTEN

DOM

Avsagt: 30. juni 2020

Saksnr.: 37/2019

Lnr.: AR-2020-14

Dommere: Jakob Wahl
Tron Løkken Sundet
Tone Aasgaard
Flemming Hansen
Niels Selmer Schweigaard
Arne Kjølberg
Axel Thuve

Saken gjelder: Forståelse av tariffbestemmelser om forsikring og om avvisning av sak på grunn av utenrettslig forlik

Arbeidstakerorganisasjonen Parat

Advokat Sigurd Øyvind Kambestad

mot

Næringslivets Hovedorganisasjon

Advokat Torunn Margrethe Hardeland

DOM

- (1) Saken gjelder spørsmål om arbeidsgiver er forpliktet til å betale ytelser i henhold til en tariffestet personalforsikring når ytelsen ikke er dekket av bedriftens forsikringspolise. Det er også spørsmål om saken må avvises fordi det er inngått utenrettslig forlik i en individuell tvist om utbetaling i henhold til personalforsikringen.
- (2) **Sakens tariffrettslige utgangspunkter**
- (3) Partene er bundet av Pilotavtalen i Bristow mellom Yrkesorganisasjonenes Sentralforbund (YS)/Arbeidstakerorganisasjonen Parat/Bristow Norway Flygerforening og Næringslivets Hovedorganisasjon (NHO)/Bristow Norway AS (Bristow). Pilotavtalen er en bedriftsvis tariffavtale, men med NHO som overordnet tariffpart på arbeidsgiversiden.
- (4) Den foreliggende saken knytter seg til et forsikringstilfelle som oppstod i tariffperioden 2015–2017. Denne avtalen har i kapittel 20 bestemmelser om forsikring. De innledende, generelle bestemmelsene regulerer arbeidsgivers plikt til å tegne og betale premie for en personalforsikring. Bestemmelsene har slik ordlyd:

«20.1.1 BN forplikter seg til å tegne og betale hele premien for en Personalforsikring, slik som beskrevet i dette kapittel.

20.1.2 BN forplikter seg til å opprettholde en forsikringsavtale/polise som er i samsvar med Personalforsikringen som er beskrevet i dette kapittel.»
- (5) Avtalen angir i punkt 20.2–20.8 ulike ytelser som skal dekkes av Personalforsikringen, blant annet om rett til erstatning ved tap av sertifikat, ervervsuførhet og dødsfall, og om menerstatning som følge av medisinsk invaliditet.
- (6) Bestemmelsen om menerstatning er inntatt i punkt 20.4, og gjelder erstatning ved invaliditet som følge av yrkesskade, fritidsulykke og yrkessykdom, og som følge av annen sykdom. Punkt 20.4 lyder:

«20.4 Mén (medisinsk invaliditet)

20.4.1 Erstatning for tapt livsutfoldelse

20.4.2 Erstatningen er en engangsutbetaling, skattefri iht. gjeldende regler, uavhengig av arbeidsevne og lønn, og gjelder alle ulykker og all sykdom.

20.4.3 Avhengig av invaliditetsgrad fra og med 1 % til og med 100 % medisinsk invaliditet utbetales erstatning med et beløp tilsvarende inntil 25 G.»
- (7) I Pilotavtalen for tariffperioden 1998–2000 var bestemmelser om forsikring inntatt i kapittel 13. Retten til forsikring var der formulert slik at bedriften forpliktet seg til å holde forsikring som ga rett til utbetaling ved tap av sertifikat mv. I tariffrevisjonen i 2000

fremmet foreningen krav om tilføyelse av et innledende kapittel i bestemmelsene om forsikring. Kravet til nytt punkt 13.1.1 ble akseptert uten endringer. Foreningen krevde i tillegg et nytt punkt 13.1.2 som skulle ha slik ordlyd:

«13.1.2 I tilfelle konflikt mellom forsikringsavtalen/polisen og Personalforsikringen som er beskrevet i dette kapittel er det Kollektivavtalens tekst som gjelder, med mindre dette er i strid med norsk lov.»

- (8) Avtalen fikk et nytt punkt 13.1.2, men med en annen utforming. Bestemmelsene om forsikring ble senere flyttet til kapittel 20. Pilotavtalen har deretter frem til 2018 ikke blitt endret på andre punkter av betydning for saken.
- (9) Bristow fremmet krav om endring av kravet til medisinsk invaliditet for rett til menerstatning etter punkt 20.4.3. Kravet ble fremsatt kort tid før meklingen i tariffoppgjøret høsten 2017. Bakgrunnen for kravet var at Bristow hadde oppdaget at forsikringspolisen ikke ga rett til menerstatning for medisinsk invaliditet ved annen sykdom enn yrkesskade mv. under 50 %, mens punkt 20.4.3 ga rett til erstatning mellom 1 til 100 % medisinsk invaliditet. Det var også meget høye kostnader knyttet til forsikringer for slike invaliditetsgrader som følge av annen sykdom. Foreningen avviste kravet, men det ble gjentatt i tariffoppgjøret i 2018. Punkt 20.4.3 ble da endret slik at den ansatte bare hadde krav på menerstatning for medisinsk invaliditet av andre grunner enn yrkesskade, fritidsulykke eller yrkessykdom ved invaliditetsgrad over 50 %. Punkt 20.4.3 fikk da slik utforming:

«20.4.3 For medisinsk invaliditet som følge av yrkesskade, fritidsulykke og yrkessykdom med invaliditetsgrad fra 1 % til og med 100 % utbetales erstatning med et beløp opp til 25 G.

For medisinsk invaliditet som følge av annen sykdom med invaliditetsgrad fra 50 % til og med 100 % utbetales erstatning med et beløp opp til 25 G.»

- (10) **Nærmere om bakgrunnen for tolkningstvisten**
- (11) Tolkningsspørsmålet i saken er reist etter at en ansatt (heretter omtalt som A) i 2016 mistet den medisinske godkjennelsen som flyger. Dette utløste en rekke krav under personalforsikringen. Rådgivende lege hadde konkludert med at A hadde 10 % varig medisinsk invaliditet (VMI), og A fremmet krav om menerstatning fra Bristows forsikringsselskap DnB. Kravet ble avslått under henvisning til at DnBs forsikringsvilkår stilte krav om minst 50 % VMI for menerstatning for annen sykdom enn yrkessykdom mv.
- (12) A gjorde gjeldende at det var i strid med Pilotavtalen punkt 20.4 at forsikringspolisen bare ga rett til menerstatning for andre sykdommer ved VMI over 50 %, og fremmet 15. august 2018 krav om menerstatning fra Bristow. Kravet ble avslått i e-post 1. oktober 2018 fra HR

Manager i Bristow Sølve Sivertsen. I brev 22. oktober 2018 fra Parat til Bristow fastholdt Parat at Bristow etter tariffavtalen hadde plikt til å betale menerstatning for annen sykdom, og gjorde gjeldende at erstatningen skulle beregnes ut fra 10 % VMI. I tilbakemelding fra Sivertsen til Parat 30. oktober 2018 uttales det:

«Menerstatning for annen sykdom ved VMI under 50 % eksisterer ikke på forsikringsmarkedet. Jeg er derfor uenig i at Bristow ikke har oppfylt plikten til å tegne forsikring slik du hevder i ditt brev.

Det finnes heller ingen holdepunkter i den aktuelle kollektivavtalen for å hevde at vi som arbeidsgiver har et selvstendig erstatningsansvar når forsikringsvilkårene ikke er oppfylt.»

- (13) Det var deretter en del skriftveksling mellom partene om krav på menerstatning våren 2019. A gjorde da også gjeldende at menerstatningen skulle beregnes ut fra en VMI på 20 %. Tvisteforhandlinger mellom Bristow Norway Flygerforening (BNF) og bedriften (i protokollen benevnt BNAS) ble gjennomført 18. juni 2019. I protokollen fra møtet er saksforhold og anførsler oppsummert slik:

«BNF anførte:

Bakgrunnen for tvisten fremkommer av vedlagte korrespondanse mellom [A] og BNAS fra oktober 2018. [A] mente å ha rett til utbetaling av erstatning i henhold til dagjeldende (2015-2017) rettigheter i Pilotavtalen, jf. kapittel 20 og punkt 20.4.3. Etter disse bestemmelsene hadde BNAS som part i avtalen, påtatt seg en forpliktelse til å forsikre de ansatte slik at de var sikret en utbetaling av inntil 25 G avhengig av invaliditetsgrad mellom 1 og 100 %. Som det fremgår av svaret fra BNAS 30. oktober 2018, ble kravet avvist underhenvisning til følgende:

‘Menerstatning for annen sykdom ved VMI under 50 % eksisterer ikke på forsikringsmarkedet. Jeg er derfor uenig i at Bristow ikke har oppfylt plikten til å tegne forsikring slik du hevder i ditt brev.

Det finnes heller ingen holdepunkter i den aktuelle kollektivavtalen for å hevde at vi som arbeidsgiver har et selvstendig erstatningsansvar når forsikringsvilkårene ikke er oppfylt.’

BNF mener at BNAS manglende forsikringsdekning ikke fritar dem for det ansvaret som følger av Pilotavtalen. BNAS har heller ikke oppfylt sin lojalitetsplikt og underrettet BNF om at selskapet ble stående som selvassurandør for denne forpliktelsen. For øvrig påpekes at [A]s invaliditetsgrad ikke er 10, men 20 % slik at kravet hans utgjør 20 % av 25G på tidspunktet.

BNAS anførte:

I henhold til tariffavtalen som gjaldt for perioden 2015-2017 og i någjeldende tariffavtale pkt. 20.1.1 er BN forpliktet til å tegne og betale hele premien for en Personalforsikring, slik som beskrevet i dette kapittel. Iht. pkt. 20.1.2 forplikter BN seg til å opprettholde en forsikringsavtale / polise som er i samsvar med Personalforsikringen som er beskrevet i dette kapittel.

[A] oppfyller ikke vilkårene for menerstatning fra forsikringsselskapet, da skaden han krever dekning for faller inn under kategorien annen sykdom. For denne typen skade er det et krav iht. til forsikringsvilkårene at Invaliditetsgraden (VMI) er over 50%. For invaliditetsgrad under dette nivået eksisterer ikke menerstatning for annen sykdom på forsikringsmarkedet. En slik dekning har heller ikke eksistert tidligere. Invaliditetsgrad fra 1 %-100% gir kun rett til menerstatning som følge av yrkesskade, fritidsulykke og yrkessykdom.

Dette er bakgrunnen for at forsikringsselskapet har avslått kravet fra [A].

Det finnes ikke dekning i tariffavtalen for å hevde at bedriften er selvassurandør når forsikringsvilkårene ikke er oppfylt. Tvert imot sier tariffavtalen at bedriften er forpliktet til å

tegne og betale hele premien i en forsikringsordning. At tariffavtalen frem til 2018 ikke inneholdt en presisering om at invaliditetsgrad for annen sykdom må være over 50% endrer ikke på disse forutsetningene.»

(14) Tvisteforhandlinger mellom Parat og NHO Luftfart ble gjennomført 25. juni 2019. Partene viste til anførslene i protokollen av 18. juni 2019 fra forhandlingene mellom bedriften og klubben, og partene kom ikke til enighet.

(15) YS krevde tvisteforhandlinger i medhold av Hovedavtalen § 2-3. I brev 9. august 2019 fra sektoransvarlig Christopher Navelsaker i YS til forhandlingsleder Rolf Negård i NHO uttales det om tvisten:

«Tvisten gjelder forståelsen av Pilotavtalen 2015-2017 i Bristow Norway AS, punkt 20 om forsikringer, jf. punkt 20.4 om menerstatning.

Da det ikke er oppnådd enighet mellom Parat og NHO Luftfart i saken kreves det med dette forhandlinger, jf. Hovedavtalen § 2-3 nr. 4.»

(16) Navelsaker meddelte i e-post 28. august 2019 til Negård at saken kunne løses i tråd med det opprinnelige kravet om menerstatning basert på medisinsk invaliditet på 10 %, det vil si en utbetaling på kr 234 000 (2,5 G). I e-posten uttales det:

«Vi har nå snakket med vår mann og ettergått den rådgivende legens vurdering. Den er som den ble opplest av Sølve under møtet, men med ett vesentlig tillegg, siste setning. Denne mener vi ikke ble opplest, nemlig rådgivende leges konklusjon som lyder:

Samlet VMI rundt 20 % uten at jeg har oppdatert medisinsk info tilgjengelig.

På denne bakgrunn er vi av den oppfatning at vi for å kunne avslutte saken må opprettholde det opprinnelige kravet på en erstatning i tråd med en VMI på 1+ %, nemlig kr. 234.000,-, tilsvarende 2,5 G.»

(17) I e-post 9. september 2019 foreslo Negård «en brutto utbetaling på kr 200.000,- slik at denne saken kan avsluttes». Dette var ment som «et tilbud om en minnelig ordning, og ikke som en erkjennelse av YS sine anførsler om forståelsen av de aktuelle tariffavtalebestemmelsene». Det var deretter en periode hvor saken ble fulgt opp internt. NHO kom tilbake til saken i slutten av oktober 2019. I e-post 23. oktober 2019 fra Negård til Navelsaker, opplyste Negård at saken fortsatt var under behandling. I e-posten heter det:

«Regner med at du får et tilbud, men at dette ikke vil inneholde en innrømmelse av fortolkning av tariffavtalen. En slik innrømmelse vil være noe om et prinsipp vi ikke kjenner omfanget av i forhold til andre avtaler, men for denne saken er det vel uten betydning at det ikke er med? Partene er vel enige om ny formulering av bestemmelsen, eller?»

(18) Bedriften sendte dagen etter over tilbud om en utenrettslig løsning i e-post 24. oktober 2019 fra HR Manager Sivertsen til advokat Christen Horn Johannessen i Parat. Bedriften tilbød kr 234 000 som «en minnelig løsning». Sivertsen presiserte at det ble lagt til grunn

at arbeidstakeren «selv bærer ansvaret for eventuelle skattemessige konsekvenser utbetalingen måtte få for ham»:

«Som diskutert da du var på besøk hos oss på Sola den 14.10.19. Vi har gått gjennom saken på ny og ønsker å få denne avsluttet med en minnelig løsning i tråd med kravet under.

Vi tilbyr kr. 234 000,- til [A] som en minnelig løsning, jfr. for øvrig epost fra Rolf Negård som er vedlagt.

Det må da legges til grunn at [A] selv bærer ansvaret for eventuelle skattemessige konsekvenser utbetalingen måtte få for ham.

Det forutsettes også at tvistesaken mellom YS og NHO avsluttes som del av denne løsningen.»

- (19) Johannessen svarte i e-post 25. oktober 2019 at tilbudet ble akseptert «slik det nå er fremsatt»:

«Takk for revidert tilbud. Tilbudet aksepteres av [arbeidstakeren] slik det nå er fremsatt. Fint om du og [A] blir enige om de praktiske detaljene rundt selve utbetalingen.

Dette innebærer at det ikke lenger foreligger noe konkret krav eller konkret tariffbrudd det er grunnlag for å forfølge videre. Tariffpartenes uenighet om selve tolkningen er likevel fortsatt ikke løst. Men jeg er enig med deg i at vi nå ikke trenger sette den tolkningstvisten på spissen og be om Arbeidsrettens avklaring.

Vi kan med andre ord avslutte tvistesaken med uenighetsprotokollen fra NHO Luftfart/Parat. Hvordan Rolf og Chris ønsker å skrive en protokoll fra vårt siste møte finner de helt sikkert en god løsning på. Men jeg antar at begge parter fastholder de prinsipielle standpunkt knyttet til tolkningstvisten. Vi får alle arbeide fremover for å løse det tolkingsspørsmålet før den på nytt aktualiseres gjennom konkrete krav.»

- (20) Navelsaker meddelte 28. oktober 2019 at han «oppfatter ... at Bristowsaken har funnet sin løsning», og reiste spørsmål om det var behov for å protokollere dette, eller om det var tilstrekkelig å konstatere at saken var løst. Negård svarte 28. oktober 2019 at en mulig løsning var at YS trakk saken eller at partene laget en protokoll hvor man kort konstaterte at partene hadde funnet en løsning lokalt, og «at saken mellom partene derfor legges bort, men at begge parter opprettholder sine tariffmessige standpunkter». Negård sendte over utkast til protokoll i e-post 29. oktober 2019 til Navelsaker. I e-posten uttaler Negård at han «har laget en protokoll og tatt sjansen på at den er OK, men hvis ikke, bare kluss på den». Utkastet hadde slik utforming:

«Partene viser til brev av 7. august 2019 med vedlegg.

Partene konstaterer at bedriften og angjeldende ansatte har blitt enige om en minnelig løsning i den konkrete tvisten.

Partene er derfor enige om å legge bort tvistesaken mellom tariffpartene om forståelsen av Pilotavtalen 2017–2017 i Bristow. Denne konkrete saken kan etter dette ikke benyttes til å reise ny tvistesak om forståelsen av bestemmelsen.

Begge parter opprettholder sine anførsler og standpunkter i tilknytning til den aktuelle bestemmelsen i overenskomsten.

- (21) Protokollen ble ikke signert av Navelsaker. Årsaken var at det kort tid etter protokollen ble sendt over til Navelsaker oppstod uenighet mellom A og Bristow om utbetalingen. Sivertsen kontaktet A den 30. oktober 2019 om praktiske forhold ved oppgjøret. Betalingen ville skje «i forbindelse med lønnskjøringen den 20. november, og det foretas ordinært skattetrekk». A bestred i e-post 30. oktober 2019 at det skulle trekkes skatt på utbetalingen, og viste til at når partene var enige om at arbeidstakeren skulle ha skatterisikoen, skulle utbetalingen være bruttobeløpet. I e-post 31. oktober 2019 uttalte advokat Johannessen at dersom det ble gjort skattetrekk i utbetalingen «vil vi måtte ta ut søksmål for Arbeidsretten slik at det blir avgjort om Bristow har og hadde en ubetinget plikt etter Pilotavtalen til å oppfylle de spesifikke krav som fremgår av den knyttet til forsikringer»:

Det er nødvendig for [A]s mulighet til å forvalte den skatterisikoen han har på en forsvarlig måte, og det vil også være nødvendig for å løse den aktuelle uenigheten om forståelsen av Pilotavtalen som eksisterer.»

- (22) Sivertsen viste i e-post 1. november 2019 til at partene var enige om at bedriften skulle betale kr 234 000 som en minnelig løsning på tvisten, men at bedriften etter skatterettslige regler var forpliktet til å trekke forskuddsskatt fra utbetalingen.
- (23) Negård gjorde deretter gjeldende at arbeidstakeren var bundet av den minnelige løsningen. I e-post 19. november 2019 til advokat Johannessen uttaler han:

«For meg fremgår det klart av tilbudet fra bedriften at dette er en utbetaling som [A] selv må bære skatteansvaret for. Bedriften må da foreta forskuddstrekk og innbetale arbeidsgiveravgift, hvis ikke påtar bedriften seg en risiko i form av solidaransvar for skatteplikten til [A], en forpliktelse som går ut over tilbudet.

Betingelsene som fremkommer i tilbudet må ha fremstått som klare for deg som advokat når du aksepterte tilbudet. Det er «litt vei å gå» for oss uten videre å akseptere at du i etterkant mener deg berettiget til på vegne av klienten ensidig å annullere den aksepten – avtaleinngåelsen – som ligger i din e-post av 25. oktober. Jeg vet at du nok kan få sak for [Arbeidsretten] som ren fortolknings sak, men i forhold til denne konkrete saken vil nok vi fort kunne komme til å kreve denne avvist.

Når det gjelder [A] sitt behov for å begrunne hva slags utbetaling dette er, vil han kunne vise til den protokollen jeg har foreslått for Christopher.»

- (24) Advokat Johannessen fastholdt at det var nødvendig å få avklart det tariffrettslige tolkningsspørsmålet dersom bedriften fastholdt at det skulle trekkes forskuddsskatt. I e-post til Negård 25. november 2019 uttaler han:

«For det første mener jeg at henvisningen til skatterisiko eller skatteansvar ikke er så entydig som du legger til grunn. Vi har i mange år om for eksempel tort og svie utbetalinger i sluttavtaler, vært enig med arbeidsgivere i at mottaker har «skatterisikoen». Men det har aldri betydd at arbeidsgiver skal trekke skatt på forhånd. Tvert om. Skatterisiko eller ansvar betyr at det er mottaker som til syvende og sist har ansvar og risikoen for at hun eller han må betale skatt. Men utbetalingen har alltid kommet brutto.

Arbeidsgivers forskutteringsansvar eller ansvar overfor Skatteetaten i det tilfellet mottaker ikke selv er i stand til å dekke skatten, er noe annet enn selve skatterisikoen eller ansvaret. Vi er enig om at Bristow ikke skal måtte sitte igjen med skatteregningen til slutt. Det er [A]s ansvar og risiko.

Men hovedspørsmålet er etter mitt skjønn om det er nødvendig eller ikke å kjøre saken i Arbeidsretten. Jeg mener vi, dersom Bristow holder fast ved at de skal trekke skatt, må få spørsmålet avklart i Arbeidsretten slik at [A] kan vise til dette når han ber om å få skatten tilbake. Dere kan sikkert anføre avvisning, men det må vel samtidig innebære at dere er enig med oss i selve tolkingen av avtalen det da. I motsatt fall foreligger en aktuell rettslig interesse ettersom ordlyden er den samme i dag og det er ikke er noe som tyder på at den er løst eller vil bli løst i noen forhandling.»

- (25) Parat, som har fått overdratt søksmålsrett fra YS, tok 20. desember 2019 ut stevning for Arbeidsretten. Hovedforhandling ble gjennomført i Arbeidsretten 10.–11. juni 2020, og ble lagt opp i samsvar med Folkehelseinstituttets retningslinjer om smittevern. To partsrepresentanter og fire vitner avga forklaring.
- (26) **Partenes påstandsgrunnlag og påstander**
- (27) *Arbeidstakerorganisasjonen Parat* har i korte trekk anført:
- (28) Saken må fremmes for Arbeidsretten. Det er en reell uenighet mellom partene om forståelsen av punkt 20.1.1 og 20.1.2, og det er ingen avtale som avskjærer YS fra å bringe tolkningsspørsmålet inn for Arbeidsretten. NHO har ønsket en avtale som skulle løse tvisten, men utkastet til protokoll er bare signert av NHO. Ordlyden i protokollen er uansett ikke til hinder for sak med krav om dom for den generelle forståelsen av Pilotavtalen. Gjennomføringen av den minnelige løsningen avdekket at partene likevel ikke var enige om å løse tvisten, og Bristow har fremdeles ikke gjort opp i samsvar med det som ble avtalt. Den minnelige løsningen mellom A og Bristow er derfor ikke til hinder for saksanlegget. Tariffpartene har tvistet om betydningen av punkt 20.1.1 og 20.1.2 ved manglende forsikringsdekning, og disse bestemmelsene har ikke blitt endret etter tariffperioden 2015–2017. Det er derfor ikke grunnlag for å begrense rammen for saken.
- (29) Overenskomsten kapittel 20 angir hvilke ytelser som skal inngå i Personalforsikringen. Punkt 20.1.1 og 20.1.2 presiserer at disse ytelsene skal være forsikringsmessig dekket. Arbeidsgiver er forpliktet til å oppfylle det Pilotavtalen bestemmer. Dersom forsikringspolisen ikke dekker ytelsen, har arbeidsgiver et selvstendig ansvar for å oppfylle kravene i tariffavtalen. Parats tolkning betyr ikke at Bristow blir selvassurandør, eller at tariffavtalens bestemmelser kan oppfylles ved at Bristow velger å være selvassurandør. Bristows ansvar er subsidiært og skal sikre et tariffmessig korrekt resultat. Ansvaret inntreffer dersom Personalforsikringen ikke gir dekning for de rettighetene arbeidstakerne er sikret i tariffavtalen.

- (30) Foreningens krav i tariffoppgjøret i 2000 taler ikke for en annen tolkning. Det foreligger ingen nærmere opplysninger om bakgrunnen for kravet. Pilotavtalen fikk imidlertid en generell bestemmelse om plikt til å tegne og opprettholde forsikring, men endrer ikke arbeidsgivers plikt til å betale erstatning dersom forsikringen ikke dekker ytelsen. Arbeidsgivers krav om endring i Pilotavtalen i 2017 og 2018 viser at tariffavtalen må endres dersom forsikringen ikke dekker ytelsen.
- (31) Det er nedlagt slik påstand:
- «1. Saken fremmes.**
2. Pilotavtalen i Bristow Norway AS 2015–2017, 2017–2018 og 2019–2020, punkt 20.1.1 og 20.1.2 er slik å forstå at arbeidstakers rettigheter til personalforsikringer og utbetalinger etter disse som beskrevet i punkt 20, gjelder uavhengig av om Bristow Norway AS har klart å dekke sine forpliktelser i forsikringsmarkedet.»
- (32) *Næringslivets Hovedorganisasjon* har i korte trekk anført:
- (33) Saken må avvises fordi det 25. oktober 2019 ble inngått forlik i den konkrete, underliggende tvisten. Dette forliket forutsatte at tvisten mellom YS og NHO skulle avsluttes. Parat, med overdratt søksmålskompetanse fra YS, har fraskrevet seg muligheten til å reise søksmål for Arbeidsretten basert på den underliggende tvisten.
- (34) Arbeidsgiver er etter ordlyden i Pilotavtalen forpliktet til å tegne eller opprettholde en forsikringspolise og betale forsikringspremie for denne. Ved tolkningen må det legges vekt på at foreningen under tariffrevisjonen i 2000 krevde en bestemmelse om at bestemmelsene i Pilotavtalen skulle gjelde dersom det var motstrid mellom tariffavtalen og forsikringspolisen. Kravet førte ikke frem. Bristow er ikke et forsikringsselskap, men er avhengig av å kjøpe forsikringer i det norske forsikringsmarkedet. Det er heller ingen praksis for at bedriften opptrer som selvassurandør i tilfeller hvor forsikringspolisen ikke gir rett til erstatning.
- (35) Formålet med tariffbestemmelsene er å gi pilotene mulighet for å få forsikringsdekning innenfor gitte rammer. En forutsetning for dette er at det er en forsikring som tilbys i det norske forsikringsmarkedet, det vil si det må være «forsikringsbart». Pilotavtalen har ingen uttømmende oppregning av vilkårene som må være oppfylt for rett til erstatning. Utfyllende vilkår kan følge av forsikringspolisen. En forsikring for menerstatning ved annen sykdom for uføregrad fra 1 til 100 % ville blitt uforholdsmessig dyr. Premien ville ha vært i størrelsesorden kr 100 000 for hver ansatt, som for Bristow til sammen ville gitt en kostnad ved forsikringen i størrelsesorden kr 40 000 000.
- (36) Det er nedlagt slik påstand:

«Prinsipalt:

Sak nr. 37/2019 mellom Arbeidstakerorganisasjonen Parat og Næringslivets Hovedorganisasjon avvises.

Subsidiært:

Næringslivets Hovedorganisasjon frifinnes.»

(37) Arbeidsrettens merknader

- (38) Det foreliggende søksmålet reiser to spørsmål. Det første spørsmålet er om saken må avvises fordi det er inngått forlik i tvisten mellom A og Bristow. Det andre spørsmålet er om Parat kan få dom for at Pilotavtalen er slik å forstå at arbeidsgiver plikter å betale erstatning i tilfeller hvor ytelsen ikke er dekket av forsikringsavtalen bedriften har inngått.
- (39) Bakgrunnen for tolkningsspørsmålet er i korte trekk at Bristow etter Pilotavtalen punkt 20.1.1 plikter å tegne og betale hele premien for en personalforsikring «slik som beskrevet i dette kapittel». I henhold til punkt 20.1.2 plikter Bristow å opprettholde en forsikringsavtale/polise «som er i samsvar med Personalforsikringen som er beskrevet i dette kapittel». Spørsmålet er om Bristow – i tilfeller hvor forsikringsavtalen som er inngått ikke dekker en ytelse som er beskrevet i kapittel 20 – har et selvstendig tariffrettslig ansvar for ytelsen. Den underliggende tvisten gjelder et avvik mellom rett til menerstatning slik den er beskrevet i punkt 20.4.3 og rett til menerstatning i henhold til den forsikringsavtalen Bristow har inngått med DnB. Etter det opplyste er det ingen norske forsikringsselskap som tilbyr menerstatning for medisinsk invaliditet under 50 % ved annen sykdom enn yrkessykdom mv. I prinsippet er det imidlertid mulig å inngå en forsikringsavtale som også gir rett til menerstatning ved invaliditet under 50 % ved andre sykdommer enn yrkesskader mv. En slik forsikring er imidlertid lite praktisk fordi premien vil bli uforholdsmessig høy. Bristows forsikringsrådgiver i Aon Norway, Ellen Mathiesen, har forklart at forsikringspremien for menerstatning i samsvar med Pilotavtalen ville utgjøre om lag kr 100 000 for hver ansatt, og gi en samlet kostnad for Bristow på kr 40 000 000.
- (40) Det tariffrettslige tolkningsspørsmålet har ingen klar løsning. Ordlyden i Pilotavtalen er ikke entydig om rekkevidden av arbeidsgivers forpliktelser, og tariffhistorikken trekker i ulike retninger. Det kan anføres reelle hensyn både for og mot at arbeidsgiver har et selvstendig ansvar for å yte slik menerstatning som var beskrevet i punkt 20.4.3 slik den lød frem til 2018. Arbeidsretten finner imidlertid ut fra NHOs prinsipale påstandsgrunnlag at det ikke er nødvendig å ta stilling til det generelle tolkningsspørsmålet. Retten vil først

knytte noen merknader til avvisningsspørsmålet, før retten går inn på hva tariffpartene har avtalt.

- (41) *Avvisningsspørsmålet*
- (42) NHO har anført at saken må avvises fordi YS/Parat gjennom tvistebehandlingen og den minnelige løsningen av den individuelle tvistesaken, har gitt avkall på adgangen til å reise søksmål for Arbeidsretten. Et søksmål må avvises dersom prosessforutsetningene ikke er oppfylt. Det må imidlertid skilles mellom innsigelser som gir grunnlag for avvisning av en sak og innsigelser som gir grunnlag for frifinnelse. Innsigelser som knytter seg til det materielle rettsforholdet mellom partene, gir ikke grunnlag for avvisning, men må prøves av Arbeidsretten som del av realitetsbehandlingen.
- (43) Arbeidstvistloven angir enkelte vilkår som må være oppfylt for at en sak skal tas under behandling. Lovens regler må for øvrig suppleres med reglene i tvisteloven og domstolloven. Det er for det første et krav at søksmålet må være reist av og mot noen som kan være part en i sak for Arbeidsretten. Søksmålet må for det andre gjelde et krav som kan avgjøres av Arbeidsretten, og partene må ha forhandlet om tvisten før den bringes inn for retten. Disse vilkårene er klart oppfylt i saken. Søksmålet gjelder tolkningen av Pilotavtalen, jf. arbeidstvistloven § 33 andre ledd jf. § 1 bokstav i. YS har overdratt søksmålskompetansen i tvisten til Parat, og søksmålet er rettet mot den overordnede tariffparten NHO, jf. arbeidstvistloven § 35 andre ledd. Overdragelsen av søksmålsrett gjelder kravet slik det ble tvisteforhandlet mellom YS og NHO. Dette begrenser Parats adgang til å utvide rammen for saken slik det er gjort i påstanden, noe retten vil komme tilbake til nedenfor.
- (44) I tillegg til de uttrykkelige regler i arbeidstvistloven, gjelder det visse alminnelige prosessforutsetninger. Det er sikker rett at det gjelder et krav om rettslig interesse for å bringe saker inn for Arbeidsretten. Tvisteloven § 1-3 vil derfor få anvendelse så langt den passer, blant annet med krav om at saksøker må ha et aktuelt behov for dom i samsvar med påstanden. Etter rettens vurdering er også denne prosessforutsetningen oppfylt. Tariffpartene er uenige om Pilotavtalen gir arbeidstakere krav på ytelser uavhengig av om bedriften har tegnet en forsikring som dekker ytelsen. Det er i tillegg tvist om det foreligger en minnelig løsning som begrenser tariffpartens rett til å få prøvd tolkningsspørsmålet. Parat har et aktuelt behov for å få løst disse tvistene.
- (45) I tillegg til kravet om et konkret, praktisk behov for dom, er det også et vilkår at kravet som bringes inn for Arbeidsretten ikke er litispøndent eller rettskraftig avgjort. Et

utenrettslig forlik har ikke rettskraftvirkning, men er en regulering av det materielle rettsforholdet mellom partene. En eventuell utenrettslig løsning kan føre til frifinnelse, men det gir ikke grunnlag for å avvise saken fra Arbeidsretten. Betydningen av den minnelige løsningen må derfor prøves som ledd i avgjørelsen av om Parat kan få medhold i påstanden i den tariffrettslige tvisten. Forliket i den individuelle tvisten vil derfor inngå i avgjørelsen av hvilke tariffrettslige rettigheter og plikter partene har.

- (46) Arbeidsretten understreker at rammen for saken er forståelsen av Pilotavtalen for tariffperioden 2015–2017 punkt 20.1.1 og 20.1.2 for så vidt gjelder krav om menerstatning etter punkt 20.4.3. Denne rammen for saken følger både av YS' krav om tvisteforhandlinger og erklæringen om overdragelse av søksmålsrett fra YS til Parat. Kravet om tvisteforhandlinger med NHO ble oppgitt å gjelde tvist om «forståelsen av Pilotavtalen 2015-2017 i Bristow Norway AS, punkt 20 om forsikringer, jf. punkt 20.4 om menerstatning». YS viste samtidig til protokollen fra tvisteforhandlingene mellom Parat og NHO Luftfart som igjen viste til den lokale uenighetsprotokollen mellom Bristow og Bristow Norway Flygerforening. Den tariffrettslige tvisten knyttet seg derfor til tvisten mellom A og Bristow, og ikke den generelle forståelsen av punkt 20.1.1 og 20.1.2. I erklæringen om overdragelse av søksmålsretten heter det at YS «overdrar med dette ... sin søksmålskompetanse i forbindelse med tvist om forståelse av overenskomst 513, Pilotavtalen for Bristow Norway AS 2015-2017 paragraf 20.1.1, 20.1.2 og 20.4.3 om menerstatning.» Saksforhold og anførsler gjelder forståelsen av Pilotavtalen for spørsmålet om det er tariffbrudd at det ikke betales menerstatning for 10 % varig medisinsk invaliditet. Denne koblingen mellom den individuelle tvisten og tarifftvisten fremgår også av stevningen, hvor saksanlegget er begrunnet i behov for avklaring for tvisten mellom A og Bristow:

«Den konkrete utbetalingstvisten er løst, men partene er uenige i spørsmålet om Bristow Norway AS hadde rett til å trekke skatt før utbetalingen skjedd. Det er av den grunn behov for en dom som slår fast at utbetalingen har sitt utspring i en tariffpliktelse knyttet til menerstatning.»

- (47) Forståelsen av bestemmelsene i etterfølgende tariffperioder er ikke tvisteforhandlet mellom YS og NHO. Parat kan derfor ikke ensidig utvide rammen for saken i søksmålet for Arbeidsretten. Saksøkers påstand vil derfor legges til grunn for avgjørelsen av saken så langt den er forenlig med rammen som er trukket opp i tvisteforhandlingene. Arbeidsretten finner at det er tilstrekkelig at denne begrensningen fremgår av domsgrunnene, og utformer ingen særskilt slutning om avvisning av deler av saksøkers påstand.

- (48) *Tariffspørsmålet*
- (49) Spørsmålet er etter dette om Parat har fraskrevet seg adgangen til å få dom i Arbeidsretten for hvordan Pilotavtalen punkt 20.4.3 jf. 20.1.1 og 20.1.2 skal anvendes i forbindelse med løsningen av tvisten mellom A og Bristow. Dersom Parat har gitt avkall på å få håndhevet tariffforståelsen i denne sammenhengen, må NHO frifinnes. Dette vil i så fall begrense Parats adgang til å håndheve tariffavtalens tvingende virkning for arbeidsavtaler, jf. arbeidstvistloven § 6.
- (50) Selv om en tariffpart har gitt avkall på adgangen til å få dom for tariffforståelsen i en bestemt tvist, avskjærer det ikke arbeidstakeren fra å få prøvd forståelsen av tariffavtalen i en tvist for de alminnelige domstolene. Det følger av tariffavtalens bindende virkning at det avtalen bestemmer om lønns- og arbeidsvilkår, automatisk blir en del av de individuelle arbeidsavtalene tariffavtalen gjelder for, jf. AR-2019-4 (Kantarellen) avsnitt 66 og AR-2019-5 (Grefsenhjemmet) avsnitt 84. Tariffbestemmelsene har derfor også bindende virkning i kraft av arbeidsavtalen. Selv om YS/Parat og NHO avstår fra å håndheve tariffavtalens bindende virkning, betyr det ikke at tariffreguleringen er uten virkning mellom A og Bristow. Dersom tariffpartene avstår fra å ta stilling til et konkret tariffspørsmål eller håndheve tariffavtalen, betyr det i denne sammenhengen at det er opp til arbeidstaker og arbeidsgiver å ta stilling til om arbeidstakeren har et krav på grunnlag av arbeidsavtalen og tariffavtalen. På den andre siden vil den tariffolkningen arbeidstakeren og arbeidsgiveren eventuelt måtte bygge på, ikke være bindende for de overordnede tariffpartene.
- (51) Spørsmålet er om tariffpartene er enige om å bilegge tarifftvisten fordi det er inngått en minnelig løsning i den underliggende tvisten. Dersom bileggelse av tolkningstvisten mellom YS/Parat og NHO er betinget av at den underliggende tvisten er løst, må Arbeidsretten prejudisielt ta stilling til om det er inngått en bindende avtale mellom A og Bristow. Arbeidsrettens konklusjon på spørsmålet om A og Bristow har kommet frem til en minnelig ordning, har imidlertid ikke bindende virkning i den individuelle tvisten. En rettskraftig avgjørelse av en slik tvist hører under de alminnelige domstolene.
- (52) Forhandlingsforløpet frem til den foreliggende tvisten var i korte trekk følgende:
- (53) Forhandlingsleder i NHO Rolf Negård utarbeidet 29. oktober 2019 utkast til tvisteprotokoll fra forhandlingene mellom YS og NHO. På dette tidspunktet hadde advokat Johannessen i e-post 25. oktober 2019 akseptert bedriftens tilbud av 24. oktober 2019 om «kr. 234.000 ... som en minnelig løsning i tråd med kravet under». As krav gjaldt utbetaling av

menerstatning for varig medisinsk invaliditet. Det ble under forhandlingene gjort gjeldende at menerstatningen skulle bygge på 20 % medisinsk invaliditet, men dette ble etter hvert endret til at saken kunne avsluttes dersom erstatning ble utbetalt basert på 10 % medisinsk invaliditet, jf. avsnitt 16. Bedriftens utbetaling tilsvarte kravet basert på 10 % varig medisinsk invaliditet.

- (54) Bedriften presiserte i tilbudet at A «selv bærer ansvaret for eventuelle skattemessige konsekvenser utbetalingen måtte få for ham», og at tvistesaken mellom YS og NHO skulle avsluttes «som del av denne løsningen». Tilbudet ble akseptert av A «slik det nå er fremsatt». Det er ingen forbehold i aksepten, utover at advokat Johannessen overlot til bedriften og A å bli enige om «de praktiske detaljene rundt selve utbetalingen». På denne bakgrunn er det etter Arbeidsrettens vurdering en korrekt beskrivelse når det i utkastet til protokoll vises til at A og bedriften «har blitt enige om en minnelig løsning».
- (55) Muligheten for å bilegge tolkningstvisten mot at tariffpartene opprettholdt deres standpunkter ble drøftet i korrespondansen mellom Rolf Negård i NHO og Christopher Navelsaker i YS, jf. avsnitt 20 foran. Når A og Bristow fant en løsning, ble tariffpartene enige om å bilegge tolkningstvisten så langt det hadde betydning for As krav om menerstatning. Dette er i utkastet til tvisteprotokoll beskrevet som at partene «derfor [er] enige om å legge bort tvistesaken mellom tariffpartene om forståelsen av Pilotavtalen 2015-2017». Det presiseres også at «denne konkrete saken» ikke kan benyttes til å reise ny tvistesak mellom tariffpartene. Dette er en dekkende oppsummering av partenes standpunkter i korrespondansen i tilknytning til forlikforhandlingene. Når det er klart hva tariffpartene har blitt enige om, er det ikke avgjørende at utkastet til tvisteprotokoll bare er undertegnet av NHO.
- (56) Arbeidsretten legger derfor til grunn at tariffpartene har gitt avkall på å få dom for tariffforståelsen så langt den er av betydning for tvisten mellom A og Bristow. Avkallet er basert på at A og Bristow har inngått et utenrettslig forlik. Parat gjør gjeldende at det tariffrettslige avkallet ikke er bindende fordi den etterfølgende utviklingen har gjort at A er ubundet av forliket. Det er blant annet vist til at A og Bristow var enige om at utbetalingen skulle skje «brutto». Etter Arbeidsrettens vurdering har det oppstått en uenighet mellom A og Bristow om gjennomføringen av utbetaling, men det fører ikke til at Parat er ubundet av uenigheten med NHO. Forholdet til skatterettslige regler er ikke løst av tilbudet som ble akseptert, bortsett fra en presisering om at A hadde ansvaret for «eventuelle skattemessige konsekvenser».

- (57) Utgangspunktet er at alle utbetalinger fra arbeidsgiver er skattepliktig som inntekt, slik at det må foretas forskuddstrekk, jf. skattebetalingsloven § 5-6 første ledd a jf. skatteloven § 5-10. På den andre siden følger det av skatteloven § 5-15 første ledd bokstav h at menerstatning etter skadeserstatningsloven § 3-2 ikke regnes som skattepliktig inntekt. Avtalen om minnelig løsning ble inngått for å løse As krav om menerstatning etter Pilotavtalen punkt 20.4.3. Beløpet tilsvarer en forsikringsutbetaling basert på 10 % VMI, men uten at tariffpartene tar stilling til om dette er en plikt etter tariffavtalen. Skatteplikten må imidlertid avklares mellom A og ligningsmyndighetene, og kan ikke med bindende virkning reguleres i forliksavtalen. Dersom Bristow betaler beløpet uavkortet, og det senere blir avgjort at betalingen var skattepliktig, vil utbetalingen være brudd på skattebetalingslovens regler. Det vil i så fall gi Bristow et medansvar for skatt som er i strid med den uttrykkelige presiseringen om at A hadde risikoen for den skattemessige behandlingen av betalingen. Når A, bistått av advokat, ikke har tatt forbehold om at beløpet skal betales uten skattetrekk, må han bære risikoen for dette. Det er her tale om en ekstraordinær utbetaling fra arbeidsgiver hvor det kan være usikkerhet om hvordan betalingen vil bli vurdert etter skattelovens regler. Når det er presisert at A har ansvar for «eventuelle skattemessige konsekvenser» av at arbeidsgiver betaler menerstatning, er forskuddstrekk ikke et mislighold av forliket.
- (58) Uenigheten som har oppstått gir derfor ikke grunnlag for å sette til side avtalen mellom tariffpartene om at tolkningsspørsmålet ikke skal avgjøres av Arbeidsretten. Det foreligger da ingen bristende forutsetning i forliket mellom YS og NHO knyttet til forlik i den underliggende tvisten. NHO må derfor frifinnes for påstanden om dom for forståelse av Pilotavtalen for tariffperioden 2015–2017 for så vidt det er relevant for tvistesaken mellom A og Bristow om rett til menerstatning etter Pilotavtalen punkt 20.4.3. Manglende avklaring mellom tariffpartene er imidlertid ikke til hinder for at A bringer spørsmålet om forståelsen av arbeidsavtale og forlik inn for de alminnelige domstoler som en individuell tvist. Samtidig er enigheten mellom YS og NHO ikke til hinder for at andre tolkningsspørsmål for tariffperioden 2015–2017 forfølges på vanlige måte som rettstvist.
- (59) Dommen er enstemmig.

SLUTNING

Næringslivets Hovedorganisasjon frifinnes.

Jakob Wahl
(sign.)

Tron Løkken Sundet
(sign.)

Tone Aasgaard
(sign.)

Flemming Hansen
(sign.)

Niels Selmer Schweigaard
(sign.)

Arne Kjølberg
(sign.)

Axel Thuve
(sign.)

Rett utskrift bekreftes: